

Spis treści

To jest Romantyzm. Wstępne wyjaśnienie (9)

I. Czekanie na Romantyzm. Z literatury lat 1795–1822 (11)

1. Nowa sytuacja literatury (11)
2. *Pieśń legionów* Józefa Wybickiego. Początek poezji niepodległościowej (13)
3. Cyprian Godebski, *Wiersz do Legionów Polskich*. Druga strona legionowego doświadczenia (14)
4. Ody napoleońskie Kajetana Koźmiana. Klasycystyczny portret wodza i bohatera (20)
5. Kazimierz Brodziński, *Żołnierz nad rzeką Moskwą w r. 1812*. Napoleońska wojna z punktu widzenia zwykłego jej uczestnika (27)
6. *Sofijówka* Stanisława Trembeckiego (27)
7. Dopowiedzenie (34)

Pytania (34)

Co warto przeczytać (34)

II. Republika młodych. Mickiewicz wśród filomatów (35)

1. Wilno i jego uniwersytet (35)
2. Pokolenie Mickiewicza (37)
3. Filomaci, promieniści, filareci (38)
4. Świat wartości młodzieży wileńskiej (39)
5. Literackie zainteresowania filomatów (40)
6. *Oda do młodości* (41)

Pytania (45)

Co warto przeczytać (45)

III. W balladowym świecie. Wokół pierwszego tomu poezji

Adama Mickiewicza (46)

1. Kilka uwag o karierze ballady (46)
2. Kilka słów o balladzie jako gatunku literackim (51)
3. *Romantyczność*: ballada jako wypowiedź programowa (52)
4. Świat ballad Mickiewicza (56)
5. Epilog do ballad (59)

Pytania (61)

Co warto przeczytać (61)

IV. U stóp moich kraina dostatków i krasy. O *Sonetach* Adama Mickiewicza (62)

1. Przypomnienie sonetu (62)
2. Sonety odeskie albo kronika wypadków miłosnych (63)
3. Poeta, wędrowiec, pielgrzym (67)
4. Wir obrazów (69)
5. Czytanie świata albo krymskie wtajemniczenia (70)
6. Głos z Litwy (73)

Pytania (74)

Co warto przeczytać (74)

V. Miłość, rozpacz, zemsta, tajemnica (75)

1. W kręgu romantycznej powieści poetyckiej (75)
2. Romantyczne opowieści rodem z Anglii i Szkocji (75)
3. „Żyłem, lecz ból mi oddychać nie dawał” (*Giaur* Byrona i Mickiewicza) (77)
4. „I pusto – smutno – tęskno – w bujnej Ukrainie” (*Maria* Antoniego Malczewskiego) (81)
5. „Na morzach piasku dwie rosy kropelki” (*Konrad Wallenrod* Adama Mickiewicza) (86)

Pytania (91)

Co warto przeczytać (92)

VI. Zorza wolności. Powstanie listopadowe i literatura (93)

1. Dwie powstańcze pieśni (93)
2. Od ubóstwienia wolności po oplakiwanie klęski: poezja wobec powstania listopadowego (96)
3. Trzy opowieści o śmierci bohatera (100)

Pytania (103)

Co warto przeczytać (103)

VII. Konrad i inni. W stronę polskiego dramatu romantycznego (104)

1. Dramat romantyczny: tradycja i konstrukcja (104)
2. Sceny z *Fausta*. Dygresja o dramacie Johanna Wolfganga Goethego (108)
3. *Dziady* kowieńsko-wileńskie: dzieje Gustawa (114)
4. Ogień i lzy Wertera. Dygresja o powieści Johanna Wolfganga Goethego (123)
5. *Dziady* drezdeńskie: dzieje Konrada (126)
 - a) Okoliczności powstania i wydania dramatu (126)
 - b) Od obrazu bliskiej historii po otwarcie metafizycznej perspektywy (128)
 - c) Gustaw staje się Konradem (130)
 - d) Kim jest Konrad? (133)
 - e) Konrad i ksiądz Piotr (135)
 - f) Na zakończenie uwag, na rozpoczęcie rozmowy o III części *Dziadów* (137)
6. Marzyciel, pielgrzym, spiskowiec: o *Kordianie* Juliusza Słowackiego (139)
 - a) Pojedynek z Mickiewiczem (139)
 - b) Konstrukcja *Kordiana* (140)
 - c) Pośród zdarzeń o bliskiej przeszłości (143)
 - d) Historia Kordiana (145)

7. W dzień ostatni. O *Nie-Boskiej Komedii* Zygmunta Krasińskiego (150)
 - a) Bezimienny poeta pisze dramat (150)
 - b) Tajemniczy tytuł i jego znaczenie (151)
 - c) Czas i miejsce zdarzeń (152)
 - d) Dwa kręgi doświadczeń hrabiego Henryka (154)
 - e) Krąg pierwszy: dramat o rodzinie (155)
 - f) Krąg drugi: dramat o rewolucji jako rozpadzie ładu społecznego (156)
 - g) Spór Męża z Pankracym i obrona Okopów Świętej Trójcy (158)
 - h) *Galilae, vicisti!* (160)
 - i) Dopowiedzenie (161)

Pytania (161)

Co warto przeczytać (162)

VIII. Osobno. Komedia Aleksandra Fredry (163)

1. Lek przeciw melancholii (163)
2. Między wymaganiami literatury i teatralnymi konwencjami (164)
3. *Śluby panieńskie* albo komedia miłości (166)
4. *Zemsta* albo wieczna, szlachecka polskość (168)

Pytania (172)

Co warto przeczytać (172)

IX. Soplicowo i świat. O *Panu Tadeuszu* (173)

1. Niespodziewane arcydzieło (173)
 - a) Czas tworzenia (173)
 - b) Zastanawiające sąsiedztwo (174)
 - c) Wątpliwości pierwszych czytelników (175)
 - d) Wielkość potwierdzona (176)
2. Czym jest *Pan Tadeusz*? (177)
 - a) Sugestie tkwiące w podtytule (177)
 - b) Inwokacja i epilog (178)
 - c) W stronę epopei (179)
 - d) Suma gatunków (180)
 - e) Sens pytania o gatunek (181)
3. Soplicowo: szlacheckie gospodarstwo, centrum polszczyzny (181)
 - a) Domowa ojczyzna (181)
 - b) Świat uporządkowany (183)
 - c) Strażnicy porządku (184)
 - d) Mieszkańcy Soplicowa i okolicy (184)
 - e) Nadniemeńska przyroda (185)
 - f) Rysy na obrazie (186)
4. Historia wkracza do Soplicowa (187)
5. Dwaj Soplicowie (188)
 - a) Jacek Soplica, czyli ksiądz Robak (188)
 - b) Tadeusz Soplica, czyli... (189)
6. Poemat nadziei (190)
7. Dopowiedzenie (190)

Pytania (191)

Co warto przeczytać (192)

X. Nad wodą wielką i czystą. Pośród wierszy dojrzałego Romantyzmu (193)

1. Wiersze Mickiewicza: od Rzymu do Lozanny (193)
 - a) Przypomnienia (193)
 - b) *Nigdy, więc nigdy z tobą rozstać się nie mogę!* (194)
 - c) Wiersze rzymskie i drezdeńskie (195)
 - d) *Zdania i uwagi* (197)
 - e) W stronę Lozanny (199)
2. Słowacki albo pełnia liryki romantycznej (203)
 - a) Być poetą po Mickiewiczu (203)
 - b) Paryż i Rzym w oczach polskiego poety (204)
 - c) Nie tylko o rozłączeniu (206)
 - d) *Hymn* (207)
 - e) Pogrzeb Napoleona, pogrzeb kapitana Meyznera (209)
 - f) Testament poety (210)
 - g) W stronę późnej liryki Słowackiego (211)
3. Wiersze Cypriana Norwida: kontynuacja Romantyzmu i polemika z jego założeniami (215)
 - a) Tworzyć po wielkich romantykach (215)
 - b) Norwidowska wizja poezji (218)
 - c) Przekształcanie romantycznych motywów (219)
 - d) Manifesty odrębności (223)
 - e) Przypowieści o wieku kupieckim i przemysłowym (225)

Pytania (227)

Co warto przeczytać (228)

XI. Gawędy, wspomnienia, listy. Kilka odmian prozy epoki Romantyzmu (229)

1. *Polonus sum, Poloni nihil a me alienum puto. Pamiętki Soplicy Henryka Rzewuskiego* (229)
2. O sobie samym i o Napoleonie: *Trzy po trzy* Aleksandra Fredry (233)
3. Romantyczna sztuka pisania listów (238)

Pytania (242)

Co warto przeczytać (242)

XII. Zakończenie (243)

TEKSTY (ANTOLOGIA) (245)

Indeks osób i tytułów utworów (402)

Tablice chronologiczne (410)

Alfabetyczny wykaz tekstów w antologii (419)